

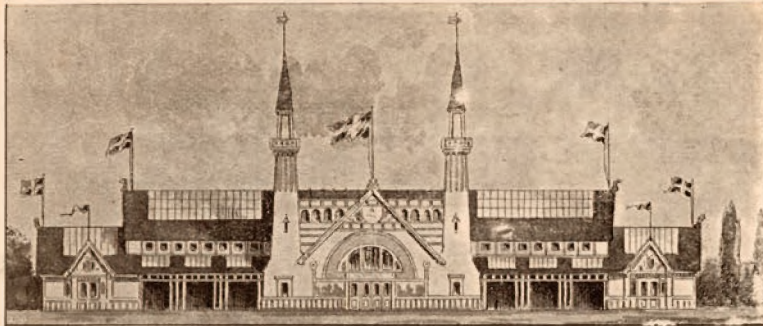
I tolv dage i 1901 var Vordingborg base for en amts-udstilling

Et undseligt jeton i messing, 26 millimeter og en vægt på 2,3 g, med øsken og med teksten Vordingborg Udstillingen samt en udstillingsbygning på forsiden. På bagsiden ses ordet Danmark, Elisabeth Jerichau Baumanns¹ “Moder Danmark” og initialerne NH & Co.

Jetonen kendes mig bekendt ikke beskrevet i tilgængelige værker. Derimod kendes producenten, NH & Co., hvor forkortelsen NH står for N. Hansen, fra en stribe reklamejetoner, hvor man oftest ser børsbygningen i København gengivet på bagsiden.

Typen, og formen, fra amtsudstillingen i Vordingborg kendes fra andre byer i landet, som i årene omkring 1900 arrangerede udstillinger. Desværre har jetonen ikke gjort det store indtryk ved udgivelsen, idet den ikke har efterladt sig spor eller oplysninger i datidens aviser. Ej heller på nutidens lokalhistoriske arkiv.

Af Jens Skovly

AMTS-UDSTILLINGEN I VORDINGBORG 1901.

Willerups Bogtrykkeri paa Amts-Udstillingen.

Blandt rækken af souvenirs fra udstillingen i gåsetårnsbyen Vordingborg var dette postkort, hvis motiv også er hentet fra udstillingens hovedbygning.

På forsiden af erindringsjetonen fra Vordingborg Udstillingen ses udstillingens hovedbygning.

Bagsiden er prydet med et symbol for den danske nation, Mor Danmark.

Vordingborg-jetonen, som er bemærkelsesværdigt i forhold til tilsvarende ved, at den er uden datering, må betegnes som en souvenir- eller en erindringsjeton. Forskellen herpå er ikke stor.

Måske har jetonen været et af flere souvenirs, som byens boghandler, Frederik Thune, havde sørget for at få eneforhandling af. Boghandleren havde gjort sig den ulejlighed at opstille en kiosk på udstillingsområdet. Af andre souvenirs kan nævnes to platter, som blev produceret på henholdsvis Den Kongelige Porcelænsfabrik og på Hegnetslund Teglværk fra Herfølge-egnen. Førstnævnte udstillingsplade blev fremstillet i 455 eksemplarer. Og solgt for otte kroner på udstillingen.

Bag jetonens beskedne udseende gemmer sig mere end en byfest over en weekend, idet den foregik over tolv dage i streg, fra den 12. til og med den 23. juli 1901.

Et budget på 45.000 kroner

Udstillingens samlede budget var på det gigantiske beløb af 45.000 kroner, men heraf var 18.000 kroner i kassen inden åbningen. Tilbage stod, at der skulle 54.000 mennesker gennem portene, som hver betalte entreen på 50 øre, før udgifterne var dækket.

Om udstillingen blev besøgt af det krævede antal har været svært at få verificeret, men alene den sidste søndag i udstillingsperioden besøgte af 15.500 mennesker. Andre dage blev udstillingen besøgt af 12.000, af 2.500, af 3.000 og af 4.000 mennesker på sidstedagen.

1) Elisabeth Maria Anna Jerichau Baumann (Lisinka), født i 1819 på landstedet Jolibord ved Warszawa i Polen – død i 1881 i København

Elisabeth Jerichau Baumann sprængte rammerne for hvad en kvinde kunne tillade sig i midten af 1800-tallet. Hun gennemførte en professionel karriere som kunstner og førte samtidig en stor husholdning med mange børn.

Hun udførte billedet "Moder Danmark", efter Slaget ved Isted i 1851, nu på Ny Carlsberg Glyptotek.

På søndagen med de 15.500 besøgende serveredes fra byens Hotel Kong Valdemar, som havde eneret på udstillingens forplejning, 1.100 grydestegte kyllinger, 55 lam, 75 kilo laks og 300 kilo jordbær.

Datidens aviser antyder, at private sponsorer måtte træde til for at dække et mindre minus. Og det er måske værd at bemærke, at der i begyndelsen af 1901 var blot 3.645 indbyggere i gåsetårnsbyen.

Op mod 600 udstillere

Gæsterne på udstillingen kunne opleve op mod 600 forskellige udstillere, og aviserne efterlader et indtryk af, at stort set alt, hvad der fandtes på daværende tidspunkt, kunne opleves på udstillingen.

Udstillingens arkitekt var Tivolis daværende direktør, Arne Petersen. Udstillingsområdets største bygning, som blev opført til lejligheden og pillet ned efterfølgende, var 120 fod lang og 40 alen bred. Det vil sige 36,5 meter lang og 12 meter bred.

Der var også opført andre bygninger, som blev benyttet til servering, udstilling af kunst og håndværk, koncerter, bal, brydekampe, cirkus, gøgl og variete med videre. Et hit på udstillingen var et roterende reklametårn, som naturligvis var en gengivelse af Gåsetårnet omend i et mindre format.

Et andet hit på udstillingen var den daglige variete klokken 17-02, som bestod af seks syngepiger ad gangen. Foruden syngepiger blev der i varieteteltet budt på noget så ekceptionelt og luksuspræget som isafkølede drikkevarer.

Syngepigerne blev flittigt omtalt i de lokale dagblade. Således stod i et dagblad at læse, at *“syngepiger, 6 ad gangen, i alle størrelser, fra 100 til 250 pund. Deres sange kunne være noget saftige”*. I Politikken blev syngepigerne benævnt *kvidrende tribunedamer*.

Korsør Margarinefabrik, som også kendes af tokensamlere for udgivelsen af reklamemønter, deltog også i udstillingen, og repræsentanter fra virksomheden uddelte dagligt gratis kiks påsmurt margarine. En enkelt dag uddeltes på få timer samtlige medbragte 3.300 kiks.

Kongeligt besøg

Udstillingens gæster kom især fra hele Sjælland, Møn, Lolland og Falster. Der blev indsat særtog på strækning

gen København-Vordingborg, og med et af særtogende ankom kronprins Frederik, der senere blev den ottende i kongerækken, med sin datter, prinsesse Thyra samt prins Valdemar, prins Christian og prinsesse Alexandrine.

Amtsudstillingen i Vordingborg i 1901 blev på anden vis skelsættende for byens borgere, som for første gang kunne opleve elektrisk lys i byen.

Der er ingen tvivl om, at byens restauranter og spisesteder i løbet af de 12 dage havde rekordomsætning. Måske derfor blev der dryppet lidt malurt i bægeret efterfølgende, idet en Vordingborg-borger i et læserbrev spurgte, om udstillingen havde gavnet håndværkere og industri i byen? Spørgsmålet svarede han selv på: *Humbug. Beværtningerne er de eneste, som nød godt af udstillingen.*

Helt enig i den betragtning var byens borgmester, naturligvis, ikke. *Forventningerne er blevne overtrufne*, lød det fra byens førstemand på afslutningsdagen.